

06.XII.2018

TURKEY and EU RELATIONS: CHALLENGES and PROSPECTS ***[Relațiile dintre Uniunea Europeană și Turcia: Provocări și perspective]***

(Radisson Blu Hotel, Atlas 2 Hall)

În data de 6 decembrie 2018, **Institutul European din România (IER)** și **Fundația pentru Dezvoltare Economică (IKV)** Istanbul, cu sprijinul **Ministerului Afacerilor Externe**, prin **Ministrul delegat pentru afaceri europene**, a organizat dezbaterile cu tema „Turkey and EU Relations: Challenges And Prospects” [*Relațiile dintre Uniunea Europeană și Turcia: Provocări și perspective*] cu participarea ministrului adjunct al afacerilor externe al Republicii Turcia, **Faruk Kaymakci**. Dezbaterile s-au concentrat pe provocările și perspectivele relației Uniunea Europeană -Turcia, abordând teme precum: aspectele economice și comerciale, migrația, securitatea, precum și procesul de integrare europeană. La dezbateri au participat reprezentanți ai administrației publice centrale, partenerilor sociali, societății civile, mediului academic, precum și ai mass-media. Moderarea evenimentului a fost asigurată de un panel compus din **Haluk Kabaalioglu**, Vice-președinte al IKV, respectiv **Ștefan Tinca**, director politic, Ministerul Afacerilor Externe.

Ministrul adjunct al Afacerilor Externe al Republicii Turcia, **Faruk Kaymakci**, a subliniat că țara sa nu dorește o „coabitare” cu Uniunea Europeană, ci un „mariaj catolic”. „Turcia nu vrea o coabitare. Turcia vrea căsătorie, un mariaj catolic cu UE, de aceea Turcia nu vrea să accepte ceva de genul unui parteneriat privilegiat sau o relație specială, pentru că noi nu credem că relațiile speciale sunt autentice și nu credem că reprezintă un privilegiu pentru Turcia. Turcia vrea să îndeplinească criteriile în calitate de membru și dacă le vom îndeplini să devenim membri.”

Cu acest prilej Excelența Sa a trecut în revistă situația relațiilor dintre Uniunea Europeană și Turcia, atuurile Turciei în cadrul procesului de aderare fiind tocmai acele aspecte aduse ca argumente împotriva extinderii UE cu acest stat: mărimea sa; creșterea economică, care duce la ieșirea din sărăcie a cetățenilor turci respectiv caracterul său diferit, de stat secular într-o regiune cu tensiuni importante. Turcia a jucat și joacă un rol cheie în soluționarea problemei refugiaților solicitând în schimb, printre altele, sprijin în lupta împotriva terorismului de orice fel ar fi el.

În intervenția sa, ministrul delegat pentru afaceri europene, **George Ciamba** a pus accentul pe importanța relației Uniunii Europene cu Turcia, ca stat candidat și partener cheie în gestionarea provocărilor comune în domeniul securității, migrației, securității energetice sau apărării. A încurajat continuarea dialogului în domeniile de interes comun, construind pe baza disponibilității exprimate de ambele părți în acest sens, dovedite inclusiv în cadrul recentei runde a Dialogului politic la nivel înalt UE-Turcia, de la 22 noiembrie 2018.

Oficialul român a subliniat, de asemenea, necesitatea continuării demersurilor pentru redinamizarea eforturilor de reformă, în vederea asigurării unor evoluții pozitive în relația cu Uniunea Europeană și a dezvoltării parteneriatului UE-Turcia la întregul său potențial, în beneficiul cetățenilor turci.

Referindu-se la aspectele pozitive ale cooperării UE-Turcia, ministrul delegat român a evidențiat în mod deosebit cooperarea în domeniul migrației, exprimând apreciere față de eforturile substanțiale ale Turciei de găzduire a peste 3,5 milioane de refugiați, în contextul crizei migrației.

"România este prietenă și parteneră a Turciei și suntem gata să purtăm un dialog cu Turcia să vedem ce se poate face pentru a putea avansa în procesul de aderare. Cred că imaginea relației dintre UE și Turcia nu este la fel de bună ca atunci când au început negocierile, însă trebuie să recunoaștem că acum, în ultimele luni, situația s-a îmbunătățit, Turcia este din nou pe agenda Comisiei și a Uniunii Europene și cred că au avut loc niște progrese semnificative, pe care trebuie să le valorificăm, iar în timpul președinției noastre va trebui să luăm toate aceste lucruri pe rând, astfel încât să ajungem cât mai aproape de obiectivul final, acela de a avea Turcia partener european. Toată lumea spune că Europa este un actor global, însă nu poate fi un actor global dacă nu are și valoarea adăugată pe care o aduce Turcia. Acesta este unul dintre factorii decisivi care ar trebui să fie relevant în discuțiile politice dintre UE și Turcia".

Primul panel intitulat „Economic and Trade Aspects of Turkey-EU Relations: Customs Union and Beyond” [*Aspecte economice și comerciale ale relațiilor Turcia – UE: Uniunea Vamală și dincolo de ea*], a fost deschis de către **Sait Akman**, conferențiar, Economic Policy Research Foundation of Turkey. Aspectele menționate în prezentarea au vizat următoarele (pentru mai multe detalii a se vedea *Prezentarea* disponibilă pe pagina evenimentului):

- Uniunea Vamală a ajutat inițial economia Turciei dar în prezent are un efect dăunător asupra sa;
- ca și aspecte pozitive a menționat integrarea Turciei într-un regim de schimb liberal; a sporit presiunea competițională asupra industriei turce și a îmbunătățit productivitatea industrială; a sporit bunăstarea consumatorilor turci etc.
- Uniunea Vamală prezintă o serie de deficiențe structurale precum: este un proces interimar (nu reprezintă un scop în sine); nu a fost proiectată pentru a face față provocărilor curente; aria îngustă de acoperire; structură asimetrică; absența unui mecanism de compensare corespunzător etc. lucruri care o împiedică să își realizeze pe deplin potențialul;
- se impune actualizarea Uniunii Vamale dar provocările sunt importante atât la nivelul Uniunii Europene (opозиție internă; nu toate Statele Membre susțin Turcia etc.) dar și al Turciei (apetență redusă pentru reforme structurale și un discurs anti-european în creștere);
- Președinției României a Consiliului Uniunii Europene poate reprezenta o oportunitate de deblocare a negocierilor și de avansare a cooperării economice.

În continuare, prezentarea perspectivei românești a fost realizată de **Petrișor Peiu**, coordonator, Departamentul de analiză economică, Fundația Universitară a Mării Negre. Intervenția sa a cuprins elemente precum: reperele fundamentale ale economiei Uniunii Europene și a Turciei precum și importanța relației bilaterale. Astfel

principalele idei exprimate au fost (pentru mai multe detalii a se vedea *Prezentarea* disponibilă pe pagina evenimentului):

- Turcia este un partener important pentru Uniunea Europeană;
- Turcia se află în mijlocul unui joc geopolitic complicat în care trebuie să mențină o atitudine echilibrată;
- principala oportunitate este cea a cărții energiei, proiectele energetice care își au centrul în Turcia fiind extrem de importante.

Al doilea panel intitulat „*Turkey-EU Cooperation on the Migration Challenge: Refugee Cooperation and Visa Liberalisation*” [*Cooperarea UE – Turcia cu privire la provocarea migratorie: cooperarea în privința refugiaților și liberalizarea vizelor*], a fost deschis de către **Murat Erdoğan**, profesor, Turkish-German University, Istanbul. Aspectele menționate în prezentarea au vizat următoarele (pentru mai multe detalii a se vedea *Prezentarea* disponibilă pe pagina evenimentului):

- există la nivel mondial o lipsă de responsabilitate în gestionarea poverii refugiaților – sub 15% din totalul refugiaților sunt în statele dezvoltate;
- Turcia a primit un număr mare de refugiați – peste 3,9 milioane refugiați sirieni – fapt care a generat costuri economico-sociale importante;
- în Turcia există un nivel ridicat de acceptare a refugiaților sirieni dar pe termen lung turcii nu sunt pregătiți să aibă un viitor comun cu aceștia;
- Acordul UE – Turcia în privința refugiaților nu este un proiect strategic ci o decizie luată sub impulsul panicii;
- Politica nediscriminatorie de tipul „ușilor deschise” a generat o presiune migraționistă importantă și riscuri de securitate.

Intervenția susținută de **Oana Popescu**, director, Centrul Global Focus, România a fost axată pe următoarele aspecte:

- cooperarea UE – Turcia în domeniul migrației a fost foarte intensă și a ocultat alte aspecte importante ale relației bilaterale;
- Acordul UE – Turcia în privința refugiaților a permis UE să evite abordarea acestei probleme spinoase;
- de asemenea pe agendă a apărut problema resurselor financiare – cum sunt alocate fondurile;
- UE a da dovadă de ipocrizie și la fel a fost și cazul Turciei.

Panelul „*Security in the Common Neighbourhood: Turkey and the EU Partnership*” [*Securitatea în vecinătatea comună: Turcia și Parteneriatul cu UE*] a fost deschis de **Atila Eralp**, profesor, Middle East Technical University, Istanbul Policy Center. Intervenția sa a fost concentrată în jurul următoarelor idei:

- nevoia unui parteneriat eficient nu trebuie să fie un substitut pentru extindere;
- asistăm la ascensiunea unui sistem multipolar pe scena globală;

- există o preferință pentru unilateralism dar pentru UE multilateralismul reprezintă o problemă de supraviețuire;
- UE trebuie să promoveze parteneriatele în regiune și nu numai;
- UE și Turcia trebuie să aibă răspunsuri la problemele comune.

Șerban Cioculescu, cercetător științific, Institutul pentru studii politice de apărare și istorie militară, România a salutat organizarea acestei dezbateri și s-a referit cu precădere la aspectele strategice ale relației UE – Turcia (pentru mai multe detalii a se vedea *Prezentarea* disponibilă pe pagina evenimentului):

- o Turcie europeană chiar dacă nu încă integrată în UE poate deveni un obiectiv tangibil, dar e necesară o cooperare mai strânsă cu UE și în domeniul politicii de Securitate la nivelul vecinătăților comune;
- chiar dacă acum UE nu e în *mood*-ul necesar extinderii, pe viitor trebuie păstrată deschisă această opțiune iar Turcia rămâne un actor important pentru o viitoare extindere, din perspectivă geografică, economică și de securitate;
- **România** contribuie și ea la ancorarea Turciei în spațiul de securitate european prin trilaterală cu Polonia și Turcia, conturându-se o axă de stabilitate față de provocările venite dinspre Rusia (spațiul Mării Negre) și dinspre Orientul Mijlociu extins;
- pe termen lung, dacă UE se va salva pe sine de la dispariție și se va consolida pe plan intern, ajungând să **vorbească pe o singură voce**, să se afirme global ca actor internațional cu o politică externă și de securitate încheată, procesul de extindere spre Est și Sud s-ar putea relua iar Turcia viitorului are potențialul uman, economic și civilizațional de a face parte din marea familie europeană.

Ultimul panel intitulat „*Changing Parameters of European Integration and Turkey's EU Perspective*” [*Schimbarea parametrilor integrării europene și perspectiva europeană a Turciei*], a fost deschis de către **Sanem Baykal**, Ankara University School of Law. Aspectele menționate în prezentare au vizat următoarele:

- relația UE – Turcia este esențială în definirea viitorului UE;
- raționalitatea pare a fi învinsă de către temeri și irațional – Brexit-ul este simbolul populismului de astăzi;
- conceptul de „diferențiere integrată” trebuie utilizat cu grijă pentru a evita apariția unei categorii permanente de state de rang secund

Discursul lui **Julian Chifu**, președinte, Centrul de prevenire a conflictelor & early warning, România a vizat în mod deosebit aspectele ce țin de zona geopolitică. Astfel:

- a apreciat că UE și Turcia se află în etapa de construire a încrederii ;
- a identificat cinci teme mari pe agenda bilaterală care vor trebui rezolvate:
 - 1) Cipru – singurul caz în care europeanizarea a eșuat;
 - 2) Mediterana de Est – oportunitate energetică imensă care nu trebuie ratată;

- 3) criteriile politice – suntem în etapa de construire a încrederii;
- 4) securitate și apărare – Turcia este foarte importantă în cadrul NATO și în regiune, și
- 5) posibilitățile de a merge înainte – România susține integrarea europeană a Turciei.

În cadrul secțiunii de *Întrebări și Răspunsuri*, care a urmat au fost aduse în discuție subiecte privind: drepturile omului în Turcia; aspecte care țin de securitate și criza refugiaților și a migranților economici etc..

Sinteză realizată de

Mihai SEBE, Biroul Studii și Analize